

Мельник М.М.
магістр кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут»,
м. Харків, Україна

Єршова Н.Ю.

д-р, екон. наук, доцент, професор кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут»,
м. Харків, Україна

ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Прибуток є визначальним елементом загального механізму управління діяльністю суб'єкта господарювання. Прибуток забезпечує виробничий і соціальний розвиток підприємства, а також є індикатором того, як ефективно компанія здійснює свою виробничу, фінансову та інвестиційну діяльність. Звернемося до статистичних даних (рис. 1).

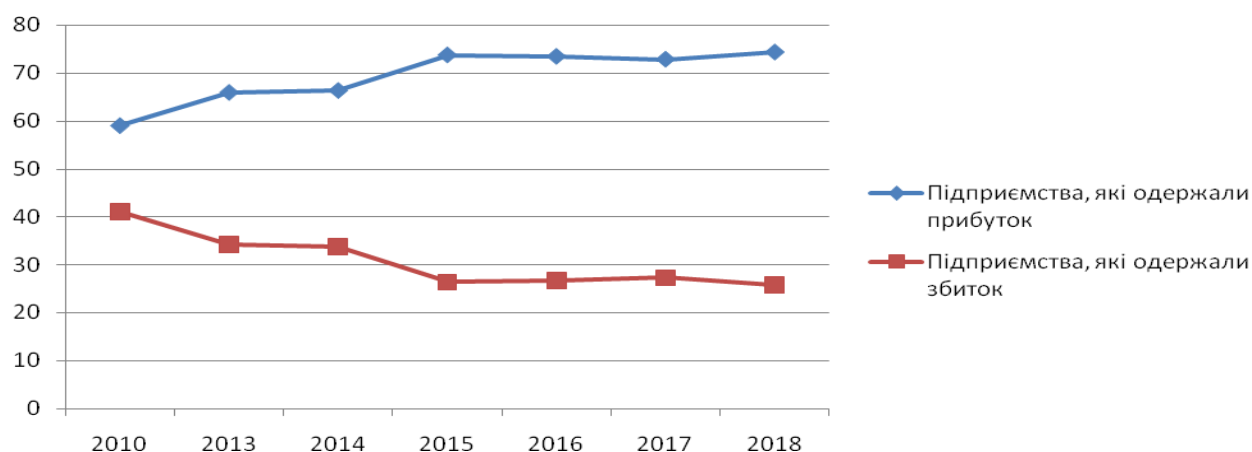

Рис. 1. Динаміка фінансових результатів до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності (з урахуванням банків) [1]

Як можна побачити з результатів аналізу, відсоток підприємств, які одержали прибуток з 2014 року збільшується. Проте, за даними статистичного управління до складу таких підприємств входять банки, що значно покращує отримані результати. Питання нарощення обсягів одержуваного прибутку, підвищення ефективності його розподілу і використання є досить актуальними. Значну увагу питанням аналізу, формування та використання прибутку підприємств приділено в роботах вчених: І.А. Бланка, Н.Ю. Єршової, Л. Лигоненко, А. Мазараки, Р. Сайфуліна, А. Стоянова, Н. Ушакової, Н. Чумаченка, А. Шеремета та ін. [2, 3]. Внесок вчених у вирішення питань управління прибутком підприємства є вагомим. При цьому актуальними є необхідність подальшого поглиблення теоретичних основ щодо формування ефективної політики стратегічного управління прибутком підприємства.

Система стратегічного управління прибутком формується в рамках загальної системи управління діяльністю підприємства, визначаючи ті чи інші управлінські рішення. Стратегічне управління прибутком має на меті:

- максимізацію розміру прибутку, яка формується відповідно до ресурсного потенціалу підприємства;
- пропорційності між рівнем доходу і рівнем ризику;
- формування відповідного обсягу фінансових ресурсів;

В системі стратегічного управління прибутком підприємства його планування представляє найбільш відповідальний етап. Для реалізації та відповідності планування стратегічним економічним інтересам та можливостям підприємства особливої актуальності набуває інформаційне забезпечення. На етапі планування необхідно:

- 1) оцінити можливості отримання доходів від різних видів діяльності;
- 2) розрахувати можливий обсяг виробництва та реалізації продукції з метою збільшення величини прибутку;
- 3) оцінити потреби в реальних інвестиціях і здійснення інвестицій на плановий період з урахуванням сучасних тенденцій на інвестиційному і фінансовому ринках;
- 4) здійснити розробку заходів, спрямованих на скорочення витрат підприємства;

Для аналізу впливу зовнішніх факторів на обсяг прибутку підприємства слід використовувати дані управлінського і маркетингового аналізу, вибіркові статистичні та аналітичні дослідження по галузях і групах підприємств, які проводяться органами державної статистики. Стратегічне управління прибутком визначає перспективні орієнтири діяльності підприємства на основі визначення рівня одержуваного прибутку і можливостей управління ним з метою його оптимізації. На основі даних Звіту про фінансові результати ТОВ «Фактор-друк» та використовуючи апарат авторегресійних залежностей на ми побудовано рівняння регресії для прогнозування чистого прибутку (табл. 1).

Таблиця 1. Вихідні дані для прогнозування чистого прибутку ТОВ «Фактор-друк»

Показники, тис. грн	2014 р	2015 р	2016 р	2017 р	2018 р	2019 р
Чистий прибуток	408,78	302,7	325,8	330,5	295,8	188,7
Собівартість реалізованої продукції	668,31	687,4	589,8	608,4	550,2	480,7
Адміністративні витрати	33,95	59,8	48,8	35,1	22,9	33,7
Витрати на збут	17,51	19,8	21,1	18,5	17,4	22,58

Авторегресійне рівняння визначає змінну Y_t у момент t (або t -й період) через її значення в попередні періоди: $(t-1)$ $(t-2)$... $(t-k)$. Лінійне авторегресійне рівняння у нашому випадку:

$$Y_t = A_0 + A_1 \times Y_{t-1} + A_2 \times t. \quad (1)$$

Для визначення параметрів рівняння регресії використовується метод найменших квадратів і система нормальних рівнянь. Розрахунки наведені у табличній формі (табл. 2).

Таблиця 2. Розрахунки для побудови рівняння регресії для прогнозування чистого прибутку

Період	Y_{t-1}	t	Y_t	Y_{t-1}^2	t^2	$t Y_{t-1}$	$t Y_t$	$Y_t Y_{t-1}$
1	408,78	1	302,7	167101,09	1	408,78	302,7	123737,71
2	302,7	2	325,8	91627,29	4	605,4	651,6	98619,66
3	325,8	3	330,5	106145,64	9	977,4	991,5	107676,9
4	330,5	4	295,8	109230,25	16	1322	1183,2	97761,9
5	295,8	5	188,7	87497,64	25	1479	943,5	55817,46
Σ	1663,58	15	1443,5	561601,91	55	4792,58	4072,5	483613,63

$$\begin{cases} 5A_0 + 1663,58A_1 + 15A_2 = 1443,5 \\ 1663,58A_0 + 561601,94A_1 + 4792,58A_2 = 483613,63 \\ 15A_0 + 7992,58A_1 + 55A_2 = 4072,5 \end{cases}$$

Вирішив систему нормальних рівнянь методом Гауса маємо: $A_0 = 4,77$; $A_1 = -0,37$; $A_2 = 0,82$. Рівняння авто регресійної залежності: $Y_t = 4,77 - 0,37Y_{t-1} + 0,82t$.

Одним з основних елементів управління прибутком є розробка альтернативних варіантів вирішення стратегічних завдань, а також можливість моделювання альтернативних варіантів в концепції інтегрованості управління прибутком із загальною системою управління підприємством. До основних методів управління прибутком відносять: економічні, організаційно-розпорядчі та соціально-психологічні.

В рамках реалізації механізму стратегічного управління прибутком підприємства особлива увага має приділятися фінансовим методам і фінансовим важелям, за допомогою яких здійснюється вплив на фінансові відносини, пов'язані з формування прибутку, а також її подальшим розподілом і використанням.

Список літератури

1. Укрстат. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Бланк И.А. Управление прибылью. Киев: Ника-Центр; 2007. 768 с.
3. Єршова Н.Ю. Інформаційно-комунікаційне забезпечення прийняття управлінських рішень економічними суб'єктами. Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. №. 39 (1). 2013. С. 96-101.
4. Турило А.М., Вчерашня І.С. Теоретико-методичні підходи до визначення поняття «економічна активність підприємства». Фінанси України. – 2011. – №10. – С. 79- 84.
5. Єршова Н.Ю. Формування та оцінка ресурсних можливостей підприємств машинобудування в рамках антикризового управління. Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. Економіка підприємства: теорія і практика. – К. : КНЕУ. – 2008. – Ч.І. – С. 202–209.